

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (didžioji kolegija) SPRENDIMAS

2019 m. lapkričio 12 d.*

„Valstybės įsipareigojimų neįvykdymas – Teisingumo Teismo sprendimas, kuriuo konstatuojamas įsipareigojimų neįvykdymas – Neįvykdymas – Direktyva 85/337/EEB – Leidimo išdavimas ir vėjo jėgainių statymas – Projektas, galintis daryti reikšmingą poveikį aplinkai – Neatliktas išankstinis poveikio aplinkai vertinimas – Įteisinimo pareiga – SESV 260 straipsnio 2 dalis – Prašymas skirti periodinę baudą ir nurodyti sumokėti vienkartinę sumą“

Byloje C-261/18

dėl 2018 m. balandžio 13 d. pagal SESV 260 straipsnio 2 dalį pareikšto ieškinio dėl įsipareigojimų neįvykdymo

Europos Komisija, atstovaujama M. Noll-Ehlers ir J. Tomkin,

ieškovė,

prieš

Airija, atstovaujama M. Browne, G. Hodge ir A. Joyce, padedamų BL G. Gilmore ir SC J. Connolly ir G. Simons,

atsakovę,

TEISINGUMO TEISMAS (didžioji kolegija),

kurį sudaro pirmininkas K. Lenaerts, pirmininko pavaduotoja R. Silva de Lapuerta, kolegijų pirmininkai J.-C. Bonichot (pranešėjas), A. Arabadjiev, A. Prechal, M. Safjan ir S. Rodin, teisėjai L. Bay Larsen, T. von Danwitz, C. Toader, F. Biltgen, K. Jürimäe ir C. Lycourgos,

generalinis advokatas G. Pitruzzella,

posėdžio sekretorė R. Šereš, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2019 m. balandžio 1 d. posėdžiui,

susipažinęs su 2019 m. birželio 13 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

* Proceso kalba: anglų.

Sprendimą

- 1 Savo ieškiniu Europos Komisija Teisingumo Teismo prašo:
  - pripažinti, kad, nesiėmusi priemonių 2008 m. liepos 3 d. Sprendimui *Komisija / Airija* (C-215/06, EU:C:2008:380) įvykdyti, kiek tai susiję su to sprendimo rezoliucinės dalies 1 punkto antra įtrauka, Airija neįvykdė įsipareigojimų pagal SESV 260 straipsnį,
  - priteisti iš Airijos sumokėti Komisijai 1 343,20 EUR vienkartinę sumą, padaugintą iš dienų, skaičiuojamų nuo 2008 m. liepos 3 d. Sprendimo *Komisija / Airija* (C-215/06, EU:C:2008:380) paskelbimo dienos iki dienos, kai Airija įvykdys šį sprendimą, arba sprendimo priėmimo šioje byloje dienos, jei ši data yra ankstesnė už 2008 m. liepos 3 d. Sprendimo *Komisija / Airija* (C-215/06, EU:C:2008:380) įvykdymo datą, skaičiaus, ir nurodyti sumokėti minimalią vienkartinę 1 685 000 EUR dydžio sumą,
  - priteisti iš Airijos sumokėti Komisijai 12 264 EUR periodinę baudą už kiekvieną dieną skaičiuojamą nuo sprendimo šioje byloje priėmimo dienos iki dienos, kai Airija įvykdys 2008 m. liepos 3 d. Sprendimą *Komisija / Airija* (C-215/06, EU:C:2008:380), ir
  - priteisti iš Airijos bylinėjimosi išlaidas.

Teisinis pagrindas

Direktyva 85/337/EEB iki jos pakeitimo Direktyva 97/11

- 2 1985 m. birželio 27 d. Tarybos direktyvos 85/337/EEB (OL L 175, 1985, p. 40; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 1 t., p. 248) dėl tam tikrų valstybės ir privačių projektų poveikio aplinkai vertinimo 2 straipsnio 1, 2 dalyse ir 3 dalies pirmoje pastraipoje numatyta:

„1. Valstybės narės imasi visų priemonių, reikalingų užtikrinti, kad prieš duodant sutikimą [leidimą], projektams, galintiems daryti reikšmingą poveikį aplinkai, *inter alia*, dėl savo pobūdžio, masto ar vietos, būtų atliekamas poveikio aplinkai vertinimas.

Šie projektai yra nurodyti 4 straipsnyje.

2. Poveikio aplinkai vertinimas gali būti integruotas į valstybių narių galiojančias sutikimo [leidimo] dėl projektų davimo procedūras, arba, jei taip nėra, į kitas procedūras arba į procedūras, kurios bus nustatytos siekiant įgyvendinti šios direktyvos tikslus.

3. Valstybės narės išskirtiniais atvejais gali padaryti išimtį ir netaikyti šioje direktyvoje nurodytų procedūrų tam tikram projektui arba jo daliai.“

- 3 Šios direktyvos 3 straipsnyje nurodyta:

„Vertinant poveikį aplinkai, atsižvelgiant į kiekvieną konkretų atvejį ir remiantis 4–11 straipsniais, nustatomi, apibūdinami ir įvertinami tiesioginiai ir netiesioginiai projekto poveikiai šiems aplinkos komponentams:

- žmonėms, gyvūnijai ir augmenijai,
- dirvožemiui, vandeniui, orui, klimatui ir kraštovaizdžiui,

- sąveikai tarp pirmoje ir antroje įtraukose nurodytų veiksmų,
- materialinėms vertybėms ir kultūros paveldui.“

4 Šios direktyvos 4 straipsnyje numatyta:

„1. Remiantis 2 straipsnio 3 dalimi, I priede išvardytų rūšių projektams vertinimas privalomas pagal 5–10 straipsnių nuostatas.

2. II priede išvardytų rūšių projektų vertinimas privalomas pagal 5–10 straipsnius, kai valstybės narės mano, kad to reikalauja projektų charakteristikos.

Šiam tikslui valstybės narės gali, *inter alia*, nurodyti konkrečių projektų rūšis, kurioms vertinimas privalomas, arba gali nustatyti kriterijus ir (arba) ribas, būtinas norint nustatyti, kuriems iš II priede išvardytų rūšių projektams vertinimas privalomas remiantis 5–10 straipsniais.“

5 Direktyvos 85/337 5 straipsnyje numatyta:

„1. Projektams, kuriems, vadovaujantis 4 straipsniu, poveikio aplinkai vertinimas privalomas pagal 5–10 straipsniuose nustatytas sąlygas, valstybės narės imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad užsakovas atitinkama forma pateiktų informaciją, nurodytą III priede, kai:

- a) valstybės narės mano, kad ši informacija yra reikalinga, atsižvelgiant į esamą leidimo išdavimo procedūros stadiją ir konkrečias to projekto charakteristikas arba projekto rūšį, taip pat aplinkos savybes, kurioms projektas gali daryti poveikį;
- b) valstybės narės nusprendžia, jog galima pagrįstai reikalauti, kad užsakovas surinktų informaciją, atsižvelgdamas, *inter alia*, į naujausias žinias ir vertinimo metodus.

2. Informaciją, kurią pagal 1 dalį turi pateikti užsakovas, sudaro bent šie duomenys:

- projekto aprašymas nurodant informaciją apie projekto vietą, koncepciją ir dydį,
- priemonių, skirtų išvengti, sumažinti ir, jei įmanoma, atitaisyti reikšmingą neigiamą poveikį, aprašymas,
- duomenys, reikalingi identifikuoti ir vertinti galimus pagrindinius projekto poveikius,
- 1–3 pastraipose [įtraukose] nurodytos informacijos netechninio pobūdžio santrauka.

3. Jei valstybės narės mano, kad tai būtina, jos užtikrina, kad visos institucijos, disponuojančios atitinkama informacija, suteiktų užsakovui galimybę ja pasinaudoti.“

6 Direktyvos 85/337 6 straipsnis suformuluotas taip:

„1. Valstybės narės imasi reikalingų priemonių, užtikrinančių, kad institucijoms, kurios dėl savo specialių aplinkosaugos įgaliojimų gali būti suinteresuotos projektu, būtų suteikta galimybė pareikšti nuomonę apie sutikimo [leidimo] dėl planuojamos veiklos prašymą. Valstybės narės paskiria institucijas, su kuriomis turi būti konsultuojamasi šiuo tikslu bendrai arba kiekvienu konkrečiu atveju, kai pateikiamas prašymas duoti sutikimą [leidimą]. Tokioms institucijoms pateikiama pagal 5 straipsnį surinkta informacija. Išsamias konsultacijų procedūras nustato valstybės narės.

2. Valstybės narės užtikrina, kad:

- bet kuris sutikimo [leidimo] dėl planuojamos veiklos prašymas ir bet kokia informacija, surinkta pagal 5 straipsnį, būtų prieinama visuomenei,
- visuomenė turėtų galimybę pareikšti savo nuomonę prieš pradėdant projekto įgyvendinimą

<...>.“

7 Šios direktyvos 7 straipsnyje nurodyta:

„Kai valstybė narė žino, jog projektas gali padaryti reikšmingą poveikį kitos valstybės narės aplinkai, arba jei valstybė narė, kurios aplinka gali patirti tokį poveikį, to reikalauja, valstybė narė, kurios teritorijoje ketinama įgyvendinti projektą, pateikia informaciją, surinktą remiantis 5 straipsniu, kitai valstybei narei tuo pat metu, kai ją pateikia savo šalies piliečiams. Tokia informacija remiamasi visų būtinų konsultacijų, vykstančių tarp valstybių narių abipusių ir lygiaverčių dvišalių santykių pagrindu.“

8 Minėtos direktyvos 8 straipsnyje numatyta:

Į informaciją, surinktą pagal 5, 6 ir 7 straipsnius, turi būti atsižvelgiama sutikimo [leidimo] planuojamai veiklai davimo procedūros metu.“

9 Tos pačios direktyvos 9 straipsnyje nustatyta:

„Priėmus sprendimą, kompetentinga institucija arba institucijos informuoja suinteresuotą visuomenės grupę apie:

- sprendimo turinį ir visas su juo susijusias sąlygas,
- priežastis ir svarstymus, kuriais buvo remtasi priimant sprendimą, kai tai numato valstybių narių teisės aktai.

Tokios informacijos pateikimo išsamią procedūrą nustato valstybės narės.

Jei kita valstybė narė buvo informuota, kaip tai numato 7 straipsnis, ji taip pat turi būti informuota ir apie priimtą sprendimą.“

10 Direktyvos 85/337 10 straipsnyje numatyta:

„Šios direktyvos nuostatos neturi įtakos kompetentingų institucijų įsipareigojimui laikytis nacionalinių taisyklių, administracinių nuostatų bei priimta teisine praktika nustatytų apribojimų, susijusių su komercinėmis ar gamybinėmis paslaptimis bei su visuomenės interesų apsauga.

Taikant 7 straipsnio nuostatas, vienos valstybės narės informacija kitai valstybei narei suteikiama ir tokia informacija kitoje valstybėje narėje gaunama laikantis apribojimų, galiojančių valstybėje narėje, kurios teritorijoje projektą planuojama įgyvendinti.“

11 Direktyvos 85/337 II priede išvardyti šios direktyvos 4 straipsnio 2 dalyje numatyti projektai, t. y. tie, kurių poveikį aplinkai reikia įvertinti tik tuomet, kai valstybės narės mano, kad to reikalauja projektų charakteristikos. Šio priedo 2 punkto a papunktyje taip pat numatyti durpių gavybos projektai, o to paties 2 punkto c papunktyje – mineralų gavybos projektai, išskyrus mineralus, kurių sudėtyje yra metalų, ir energetines mineralines žaliavas, kaip antai marmurą, smėlį, žvyrą, skalūną, druską, fosfatus, potašą.

Direktyva 85/337 po jos pakeitimo Direktyva 97/11

- 12 Direktyvos 85/337/EEB, iš dalies pakeistos 1997 m. kovo 3 d. Tarybos direktyva 97/11/EB (OL L 73, 1997, p. 5; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k. 15 sk., 3 t., p. 151), 2 straipsnio 1, 2 dalyse ir 3 dalies pirmoje pastraipoje numatyta:

„1. Valstybės narės imasi visų priemonių, reikalingų užtikrinti, jog prieš duodant sutikimą [leidimą] projektams, kurie gali daryti reikšmingą poveikį aplinkai, be kita ko, dėl pobūdžio, savo masto ar vietos, bus reikalaujama sutikimo [leidimo] planuojamai veiklai ir poveikio aplinkai vertinimo. Tokie projektai apibrėžti 4 straipsnyje.

2. Poveikio aplinkai vertinimas gali būti integruotas į valstybių narių galiojančias sutikimo [leidimo] dėl projektų davimo procedūras, arba, jei taip nėra, į kitas procedūras arba į procedūras, kurios bus nustatytos siekiant įgyvendinti šios direktyvos tikslus.

<...>

3. Nepažeisdamos 7 straipsnio, valstybės narės gali išimtiniais atvejais netaikyti šios direktyvos nuostatų konkrečioms projektams ar jų dalims.“

- 13 Šios direktyvos 3 straipsnyje nustatyta:

„Vertinant poveikį aplinkai pagal 4–11 straipsnių nuostatas ir kiekvienu konkrečiu atveju nustatomas, apibūdinamas ir įvertinamas tiesioginis ir netiesioginis projekto poveikis šiems veiksniams:

- žmonėms, gyvūnijai ir augmenijai,
- dirvožemiui, vandeniui, orui, klimatui ir kraštovaizdžiui,
- materialinėms vertybėms ir kultūros paveldui.
- pirmoje, antroje ir trečioje įtraukose išvardintų veiksnių sąveikai.“

- 14 Minėtos direktyvos 4 straipsnyje numatyta:

„1. Remiantis 2 straipsnio 3 dalimi, I priede išvardyti projektai, turi būti vertinami pagal 5–10 straipsnių nuostatas.

2. Remdamosi 2 straipsnio 3 dalimi, valstybės narės:

- a) išnagrinėjusios kiekvieną atvejį

arba

- b) pagal valstybės narės nustatytas ribas ar kriterijus

nusprendžia, ar projektai, išvardyti II priede, turi būti vertinami pagal 5–10 straipsnių nuostatas.

Valstybės narės gali apsispręsti naudoti abi a ir b punktuose nurodytas procedūras.

3. Kai pagal 2 dalį nagrinėjamas kiekvienas atvejis ar naudojamosi valstybės narės nustatytais ribomis ar kriterijais, privaloma atsižvelgti į atrankos kriterijus, išvardytus III priede.

4. Valstybės narės privalo užtikrinti, kad visuomenė būtų informuojama apie kompetentingos institucijos sprendimą, priimtą pagal 2 dalį.“
- 15 Tos pačios direktyvos II priedo 3 punkto i papunktyje paminėti įrenginiai, skirti elektros energijos gamybai naudojant vėjo energiją (vėjo jėgainės).
- 16 Pagal to paties priedo 13 punktą bet kurių I ir II prieduose išvardytų ir jau įgyvendintų, įgyvendinamų ar leistų įgyvendinti projektų pakeitimas ar išplėtimas, galintis daryti reikšmingą neigiamą poveikį aplinkai, turi būti laikomas nauju projektu, patenkančiu į Direktyvos 85/337 4 straipsnio 2 dalies taikymo sritį.
- 17 Direktyvos 85/337 III priede, susijusiame su tos pačios direktyvos 4 straipsnio 3 dalyje numatytais atrankos kriterijais, nurodyta, kad vertinant projektų charakteristikas ypatingas dėmesys turi būti kreipiamas į taršą ir trukdžius, avarių tikimybę, atsižvelgiant, be kita ko, į naudojamas technologijas. Tame pačiame priede nurodyta, kad geografinės srities, kuriai projektas gali daryti poveikį, jautrumas aplinkosaugos požiūriu turi būti svarstomas būtinais atsižvelgiant į natūralios aplinkos buferinį pajėgumą, atkreipiant ypatingą dėmesį į kai kurias zonas, pavyzdžiui, kalnus ir miškus.

2008 m. liepos 3 d. Sprendimas Komisija / Airija (C-215/06, EU:C:2008:380)

- 18 2008 m. liepos 3 d. Sprendime *Komisija / Airija (C-215/06, EU:C:2008:380)* Teisingumo Teismas nusprendė, kad nesiėmusi visų priemonių, būtinų užtikrinti, kad:
- prieš visiškai ar iš dalies įvykdant projektus, patenkančius į Direktyvos 85/337 redakcijos iki ar po jos dalinio pakeitimo Direktyva 97/11 (toliau – Direktyva 85/337) taikymo sritį, jie būtų išnagrinėti, siekiant nustatyti poveikio aplinkai vertinimo poreikį, ir vėliau, jeigu jie gali turėti reikšmingą poveikį aplinkai dėl savo pobūdžio, masto ar vietos, būtų atliktas jų poveikio aplinkai vertinimas pagal šios direktyvos 5–10 straipsnius, ir
  - prieš išduodant leidimus dėl vėjo jėginių statybos ir susijusių darbų Derrybrien, Golvėjaus grafystėje (Airijoje), ir prieš atliekant darbus būtų atliktas projekto poveikio aplinkai vertinimas pagal minėtos direktyvos 5–10 straipsnius,

Airija neįvykdė įsipareigojimų pagal Direktyvos 85/337 2, 4 ir 5-10 straipsnius.

- 19 Dėl antrojo kaltinimo, susijusio su neatliktu vėjo jėginių ir susijusių veiklų Derrybrien (toliau – vėjo jėginių) poveikio aplinkai vertinimu, Teisingumo Teismas padarė išvadą, kad neįvykdyti įsipareigojimai, remdamasis motyvais, išdėstytais 2008 m. liepos 3 d. Sprendimo *Komisija / Airija (C-215/06, EU:C:2008:380)* 94–111 punktuose.
- 20 Iš esmės, kalbant apie pirmuosius du vėjo jėginių statybų projekto etapus, to sprendimo 98 punkte Teisingumo Teismas nurodė, kad Airija privalėjo atlikti su šiomis statybomis susijusių projektų poveikio tyrimą, jei šie projektai galėjo daryti reikšmingą poveikį aplinkai, be kita ko, dėl savo pobūdžio, masto ar vietos.
- 21 Šiuo klausimu to paties sprendimo 103 punkte jis nusprendė, kad durpių ir mineralų gavybos darbų ir kelių tiesimo darbų projektų vieta ir mastas ir upės šalia tos vietos buvimas yra konkrečios charakteristikos, parodančios, kad šie projektai, neatsiejami nuo 46 vėjo jėginių turbinų įrengimo, turėjo būti laikomi galinčiais daryti reikšmingą poveikį aplinkai, todėl turėjo būti atliktas jų poveikio aplinkai vertinimas.

- 22 Be to, dėl prašymo išduoti leidimą, susijusį su trečiuoju vėjo jėgainių statybos etapu ir dviejų pirmųjų statybos etapų, dėl kurių iš pradžių buvo duotas leidimas, pakeitimu, Teisingumo Teismas minėto sprendimo 110 punkte konstatavo, kad 25 naujų turbinų įrengimas, naujų kelių tiesimas ir vėjo jėgainių turbinų tipo, dėl kurio iš pradžių buvo išduotas leidimas ir kuriuo siekiama padidinti elektros energijos gamybą, pakeitimas yra projektai, galintys turėti reikšmingą poveikį aplinkai, todėl, prieš išduodant leidimą, jiems turi būti taikoma leidimo išdavimo procedūra ir turi būti atliekamas jų poveikio aplinkai vertinimas pagal Direktyvos 85/337 5–10 straipsniuose nustatytas sąlygas.

Ikiteisminė procedūra ir procesas Teisingumo Teisme

- 23 Paskelbus 2008 m. liepos 3 d. Sprendimą *Komisija / Airija* (C-215/06, EU:C:2008:380), 2008 m. liepos 15 d. raštu Komisija paprašė, kad Airija per du mėnesius nuo šio sprendimo priėmimo dienos pateiktų informaciją apie priemones, kurių imtasi šiam sprendimui įgyvendinti. 2008 m. rugsėjo 3 d. raštu Airija, be kita ko, patvirtino, kad visiškai sutinka su šiuo sprendimu ir kad numatyta, jog atnaujintas poveikio aplinkai vertinimas, atitinkantis Direktyvą 85/337, bus atliktas iki 2008 m. pabaigos.
- 24 2009 m. kovo 10 d. ir balandžio 17 d. raštais Airija po susitikimo su Komisija ją informavo, kad parengė teisės aktų projektą, kuriame numatyta įteisinimo procedūra, leidžianti išimtiniais atvejais įteisinti pažeidžiant Direktyvą 85/337 išduotus leidimus, t. y. išduoti „pakaitinius leidimus“, ir kad, taikant šią procedūrą, vėjo jėgainių eksploatuotojas paprašys tokio leidimo.
- 25 2009 m. birželio 26 d. Komisija šiai valstybei narei nusiuntė oficialų pranešimą, kuriame konstatavo, kad, pirma, gavo tik pirminį teisės aktų, kuriuos Airija turi priimti siekdama užtikrinti 2008 m. liepos 3 d. Sprendimo *Komisija / Airija* (C-215/06, EU:C:2008:380) įvykdymą, projektą ir, antra, ji vis dar laukia informacijos apie numatytą vėjo jėgainių poveikio aplinkai vertinimą. 2009 m. rugsėjo 9 d. Airija atsakė į šį oficialų pranešimą ir patvirtino, kad, pirma, teisės aktų pakeitimas, kuriuo bus įtvirtinta įteisinimo procedūra, bus priimtas netrukus ir, antra, vėjo jėgainių eksploatuotojas iš principo sutiko pateikti prašymą išduoti pakaitinį leidimą.
- 26 2010 m. kovo 22 d. Komisija išsiuntė Airijai naują oficialų pranešimą, prašydama šios valstybės narės pateikti savo pastabas per du mėnesius nuo šio pranešimo gavimo. Ši valstybė narė į jį atsakė 2010 m. gegužės 18 d., 2010 m. liepos 22 d. ir 2010 m. rugsėjo 13 d. raštais. Paskutiniame rašte Airijos valdžios institucijos informavo Komisiją apie tai, kad 2010 m. liepos mėn. buvo priimtas *Planning and Development (Amendment) Act 2010* (2010 m. Įstatymas dėl teritorijų planavimo ir plėtros (Pakeitimas)) (toliau – PDAA). PDAA XA dalyje, būtent jos 177B ir 177C straipsniuose, numatyta leidimų, išduotų pažeidžiant pareigą atlikti poveikio aplinkai vertinimą, įteisinimo procedūra.
- 27 Po naujo Airijos valdžios institucijų ir Komisijos susirašinėjimo ir po to, kai Airija pranešė apie papildomas teises priemones, kurių buvo imtasi laikotarpiu nuo 2010 m. iki 2012 m., 2012 m. rugsėjo 19 d. raštu Komisija paprašė šios valstybės narės pranešti, ar vėjo jėgainių užsakovui taikoma ši įteisinimo procedūra.
- 28 2012 m. spalio 13 d. raštu Airija nurodė, kad vėjo jėgainių eksploatuotojas, kurio 100 % akcijų priklauso pusiau valstybinei įmonei, atsisakė taikyti PDAA XA dalyje numatytą įteisinimo procedūrą ir kad nei pagal nacionalinę teisę, nei pagal Sąjungos teisę negalima reikalauti jos taikymo. Konkrečiai kalbant, pagal Sąjungos teisę nereikalaujama kvestionuoti galutiniais tapusių leidimų, išduotų dėl vėjo jėgainių statybų, o pagal teisinio saugumo ir teisės akto negaliojimo atgaline data principus ir Teisingumo Teismo jurisprudenciją, susijusią su valstybių narių procesine autonomija, būtų draudžiama atšaukti tokius leidimus.
- 29 2013 m. gruodžio 16 d. raštu Airijos valdžios institucijos pranešė Komisijai, kad vėjo jėgainių eksploatuotojas nurodė, jog yra pasirengęs atlikti „neoficialų“ šių jėgainių poveikio aplinkai vertinimą, kuris atitiktų Direktyvos 85/337 reikalavimus.

- 30 2014 m. Airija pateikė Komisijai „konceptualų dokumentą“, kuriame buvo nurodytos „neoficialaus“ vėjo jėgainių poveikio aplinkai vertinimo procedūros „gairės“. Ši valstybė narė per susitikimą su Komisija, įvykusį 2014 m. gegužės 13 d., taip pat išipareigojo pateikti jai „susitarimo protokolo“, sudaryto tarp vėjo jėgainių eksploatuotojo ir Airijos aplinkos ministro, projektą, kuriame numatytas susitarimas dėl neoficialios poveikio aplinkai analizės atlikimo. Toks projektas Komisijai buvo pateiktas 2015 m. kovo 11 d., nes Airijos valdžios institucijos naują jo redakciją pateikė 2016 m. kovo 7 d.
- 31 Komisija kelis kartus nurodė, kad šių dokumentų nepakanka, kad Airija įvykdytų išipareigojimus. Po 2016 m. lapkričio 29 d. posėdžio Komisijos tarnybos 2016 m. gruodžio 15 d. elektroniniu laišku nurodė Airijos institucijoms, kad galutinį pasirašyto susitarimo protokolo tekstą Komisija turi gauti iki 2016 m. pabaigos ir kad priešingu atveju 2017 m. pradžioje Komisija vėl galės kreiptis į Teisingumo Teismą.
- 32 2016 m. gruodžio 22 d. Airija nusiuntė Komisijai naują „konceptualaus dokumento“ redakciją ir 2015 m. gruodžio 2 d. „Bendrąjį dokumentą“. Lydraštyje Airijos valdžios institucijos nurodė, kad numatyta abu šiuos dokumentus pasirašyti 2017 m. sausio mėn. pabaigoje.
- 33 Po vėlesnio susirašinėjimo su Airijos valdžios institucijomis 2018 m. sausio 26 d. raštu Komisija nurodė Airijai, kad mano, jog, nors pasirašė „konceptualų dokumentą“, Airija ir toliau nevykdė savo pareigos visiškai įvykdyti 2008 m. liepos 3 d. Sprendimą *Komisija / Airija (C-215/06, EU:C:2008:380)*. Per devynerius metus po šio sprendimo paskelbimo nebuvo padaryta jokios esminės pažangos, kiek tai susiję su vėjo jėgainių poveikio aplinkai vertinimu.
- 34 2018 m. vasario mėn. 1 d. rašte Airija pripažino, kad diskusijos, siekiant išspręsti bylą, trunka jau daugelį metų. Tačiau tame pačiame rašte ši valstybė narė teigė, kad, prieš imdamasi toliau vykdyti tą sprendimą, ji laukė Komisijos pastabų dėl dokumentų, kuriuos pastarajai išsiuntė 2016 m. gruodžio 22 d.
- 35 Kadangi vis dar nebuvo laikomasi 2008 m. liepos 3 d. Sprendimo *Komisija / Airija (C-215/06, EU:C:2008:380)* rezoliucinės dalies 1 punkto antros įtraukos, Komisija pareiškė šį ieškinį.
- 36 Užbaigus šioje byloje rašytinę proceso dalį, Komisija raštu (jį Teisingumo Teismo kanceliarija gavo 2019 m. balandžio 1 d.) informavo Teisingumo Teismą apie 2019 m. kovo 29 d. gautą Airijos valdžios institucijų raštą (toliau – 2019 m. kovo 29 d. raštas), iš kurio matyti, kad vėjo jėgainių eksploatuotojas sutiko bendradarbiauti, kad įgyvendintų PDAA numatytą „įteisinimo procedūrą“ „kuo greičiau, kad būtų užtikrintas poveikio aplinkai vertinimo *ex post* atlikimas“. 2019 m. balandžio 1 d. Airijos valdžios institucijos pateikė šį raštą Teisingumo Teismo kanceliarijai.

Dėl išipareigojimų neįvykdymo

Šalių argumentai

- 37 Komisija primena, kad 2008 m. liepos 3 d. Sprendime *Komisija / Airija (C-215/06, EU:C:2008:380)* Teisingumo Teismas, be kita ko, nusprendė, kad Airija neįvykdė išipareigojimų pagal Direktyvą 85/337, nes nesiėmė visų priemonių, būtinų užtikrinti, kad prieš išduodant leidimus statyti vėjo jėgaines ir vykdyti susijusią veiklą ir pradėdant darbus būtų atliktas projekto poveikio aplinkai vertinimas. Anot Komisijos, Airija neginčija, kad, siekdama ištaisyti šį išipareigojimų neįvykdymą, ji turi imtis konkrečių priemonių.
- 38 Komisija mano, kad Teisingumo Teismas šiame sprendime neprivalėjo nustatyti konkrečių priemonių, leidžiančių pašalinti konstatuotą išipareigojimų neįvykdymą. Iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos (2004 m. sausio 7 d. Sprendimo *Wells, C-201/02, EU:C:2004:12, 64 ir 65 punktai ir 2012 m. vasario*

- 28 d. Sprendimo *Inter-Environnement Wallonie ir Terre wallonne*, C-41/11, EU:C:2012:103, 42, 43 ir 46 punktai) matyti, kad Airija privalo pašalinti neteisėtas pasekmes, atsiradusias dėl to, jog nebuvo atliktas vėjo jėgainių poveikio aplinkai vertinimas, ir imtis visų būtinų priemonių šiam neveikimui ištaisyti. Bet kuriuo atveju paprastos parengiamosios priemonės, kaip antai priimtose šiuo atveju, nėra pakankamos.
- 39 Savo argumentus Komisija taip pat grindžia 2017 m. liepos 26 d. Sprendimu *Comune di Corridonia ir kt.* (C-196/16 ir C-197/16, EU:C:2017:589, 35 punktas) ir 2018 m. vasario 28 d. Sprendimu *Comune di Castibellino* (C-117/17, EU:C:2018:129, 30 punktas), kuriuose patvirtinta, jog kompetentingos nacionalinės institucijos, neperžengdamos savo kompetencijos ribų, privalo imtis priemonių, kad ištaisytų padėtį dėl neatlikto poveikio aplinkai vertinimo, pavyzdžiui, panaikinti arba sustabdyti jau išduotą leidimą, kad toks vertinimas būtų atliktas. Pagal Sąjungos teisę nedraudžiama atlikti poveikio aplinkai vertinimo padėties įteisinimo sumetimais, jei laikomasi tam tikrų sąlygų.
- 40 Vykstant ikiteisminei procedūrai Airija pateikė du skirtingus pasiūlymus, nurodytus šio sprendimo 24 ir 29 punktuose, kad būtų ištaisyta dėl neatlikto vėjo jėgainių poveikio aplinkai vertinimo susidariusi padėtis, tačiau nė vienas iš jų nebuvo įgyvendintas.
- 41 Pirma, ši valstybė narė nurodė galimybę atlikti neoficialų vertinimą. Tačiau nesiimta jokių konkrečių priemonių jai įgyvendinti.
- 42 Antra, Komisija tvirtina, kad Airija pakeitė savo teisės aktus, siekdama sukurti procedūrą, pagal kurią būtų galima įteisinti leidimus, išduotus pažeidžiant Sąjungos teisėje nustatytą pareigą atlikti poveikio aplinkai vertinimą. Tačiau ši valstybė narė teigia, kad ši procedūra, numatyta PDAA XA dalyje, gali būti taikoma tik ateityje ir kad, nepaisant aplinkybės, jog vėjo jėgainių eksploatuotojas yra dukterinė įmonė, kurios 100 % kapitalo priklauso pusiau valstybinei įmonei, iš jo negali būti reikalaujama ją taikyti.
- 43 Vis dėlto Komisija mano, kad Airija privalo panaikinti nagrinėjamus leidimus arba juos sustabdyti ir atlikti *ex post* taisomąjį įvertinimą, net jei šios priemonės daro įtaką vėjo jėgainių eksploatuotojo ūgytoms teisėms. Šiuo klausimu pažymėtina, kad valstybės narės galimybė remtis procesinės autonomijos principu pagal 2016 m. lapkričio 17 d. Sprendimą *Stadt Wiener Neustadt* (C-348/15, EU:C:2016:882, 40 punktas) ribojama veiksmingumo ir lygiavertiškumo principais.
- 44 Be to, iš 2007 m. birželio 14 d. Sprendimo *Medipac-Kazantzidis* (C-6/05, EU:C:2007:337, 43 punktas) matyti, kad vėjo jėgainių eksploatuotojui taikomi iš Sąjungos direktyvų kylantys įpareigojimai, nes jis yra dukterinė įmonė, kurios 100 % kapitalo priklauso valstybės kontroliuojamam subjektui.
- 45 Be to, Komisija tvirtina, kad vėlavimas įvykdyti 2008 m. liepos 3 d. Sprendimą *Komisija / Airija* (C-215/06, EU:C:2008:380) negali būti pateisinamas. Pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją (2008 m. gruodžio 9 d. Sprendimo *Komisija / Prancūzija*, C-121/07, EU:C:2008:695, 21 punktas), nors SESV 260 straipsnyje nenurodytas sprendimo įvykdymo terminas, vykdymas turi būti pradėtas nedelsiant ir užbaigtas kuo greičiau. Šiuo atveju nei nagrinėjamos problemos sudėtingumas, nei tariamas bendravimo tarp Airijos ir Komisijos nutrūkimas 2016 m. pabaigoje negali pateisinti užsitęsusio šios valstybės narės neveikimo. Be to, Komisija primena, kad nurodė, jog 2016 m. gruodžio mėn. buvo galutinė data, iki kurios turėjo būti įvykdytas 2008 m. liepos 3 d. Sprendimas *Komisija / Airija* (C-215/06, EU:C:2008:380).
- 46 Dublike Komisija tvirtina, kad Airija vis dar nepradėjo vėjo jėgainių poveikio aplinkai vertinimo padėties įteisinimo sumetimais. Taigi ši valstybė narė nesiėmė būtiniausių priemonių, reikalingų 2008 m. liepos 3 d. Sprendimui *Komisija / Airija* (C-215/06, EU:C:2008:380) įvykdyti.
- 47 Airija prašo atmesti Komisijos ieškinį.

- 48 Ši valstybė narė tvirtina, kad iš 2008 m. liepos 3 d. Sprendimo *Komisija / Airija* (C-215/06, EU:C:2008:380) ir procedūros dokumentų, susijusių su byla, kurioje buvo priimtas šis sprendimas, matyti, kad iš tikrųjų abi minėto sprendimo rezoliucinės dalies 1 punkto įtraukos susijusios tik su vienu ir tuo pačiu išpareigojimų neįvykdymu, t. y. visiško Direktyvos 85/337 perkėlimo į nacionalinę teisę neatlikimu. Todėl, išskyrus šios direktyvos perkėlimą, nebuvo būtina imtis konkrečių priemonių dėl vėjo jėgainių.
- 49 Be to, ieškinyje Komisija nenurodė konkrečių priemonių, kurių Airija turėjo imtis siekdama įvykdyti minėtą sprendimą, kiek tai susiję su jo rezoliucinės dalies 1 punkto antra įtrauka.
- 50 Tame pačiame sprendime nepanaikinti arba nepripažinti negaliojančiais leidimai, nuo 1998 m. iki 2003 m. išduoti dėl vėjo jėgainių statybos darbų. Ieškinyje dėl išpareigojimų neįvykdymo pagal EB 226 straipsnį, dabar – SESV 258 straipsnis, negali turėti įtakos trečiųjų asmenų įgytoms teisėms, ypač kai šie tretieji asmenys šiuo klausimu nebuvo išklausti.
- 51 Dėl būdų, leidžiančių panaikinti nacionalinį administracinį sprendimą, pažymėtina, kad tai priskiriama prie valstybių narių procesinės autonomijos. 2008 m. liepos 3 d. Sprendime *Komisija / Airija* (C-215/06, EU:C:2008:380, 59 punktą) patvirtinta, kad pareiga ištaisyti padėtį dėl poveikio aplinkai vertinimo neatlikimo ribojama pagal kiekvienoje valstybėje narėje taikomą procesinę tvarką. Tačiau Airijoje leidimą statyti gali panaikinti tik *High Court* (Aukštasis teismas, Airija), kuriam šiuo tikslu buvo pareikštas tiesioginis ieškinyje.
- 52 Šiuo klausimu iš 2016 m. lapkričio 17 d. Sprendimo *Stadt Wiener Neustadt* (C-348/15, EU:C:2016:882) matyti, kad valstybės narės, laikydamosi tam tikrų sąlygų, gali nustatyti terminus, taikomus ieškiniams, pareikštiems dėl sprendimų urbanistikos srityje. Airijos procesinėje teisėje, galiojusioje iki PDAA priėmimo, galiojo dviejų mėnesių terminas pateikti prašymus dėl urbanistikos leidimo panaikinimo. PDAA buvo nustatytas aštuonių savaičių terminas. Todėl leidimai išduoti statyti vėjo jėgaines tapo galutiniai.
- 53 Airija tvirtina, kad dėl to situacija šioje byloje skiriasi nuo situacijų bylose, kuriose buvo priimti Komisijos nurodomi 2017 m. liepos 26 d. Sprendimas *Comune di Corridonia ir kt.* (C-196/16 ir C-197/16, EU:C:2017:589) ir 2018 m. vasario 28 d. Sprendimas *Comune di Castelbellino* (C-117/17, EU:C:2018:129). Iš tuose sprendimuose pateiktos faktinių aplinkybių santraukos matyti, kad nacionalinis teismas panaikino nagrinėjamus leidimus. Klausimai, susiję su pareiga atlikti poveikio aplinkai vertinimą, buvo iškelti per po tokio panaikinimo įvykusią procedūrą, skirtą išduoti naujus leidimus dėl susijusių projektų.
- 54 Ši byla taip pat skiriasi nuo tos, dėl kurios priimtas 2004 m. sausio 7 d. Sprendimas *Wells* (C-201/02, EU:C:2004:12) dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą nagrinėjant ginčą, susijusį su nacionaliniu leidimu, kuris buvo apskūstas per nustatytus terminus. Jame Teisingumo Teismas nurodė, kad nacionalinis teismas turi patikrinti, ar pagal nacionalinę teisę leidžiama panaikinti jau išduotą leidimą arba jį sustabdyti. Be to, 2008 m. vasario 12 d. Sprendime *Kempter* (C-2/06, EU:C:2008:78) Teisingumo Teismas patvirtino, kad tuo atveju, kai priimamas galutinis administracinis sprendimas, pagal Sąjungos teisę nereikalaujama, kad nacionalinė valdžios institucija iš principo privalėtų peržiūrėti tokį sprendimą.
- 55 Be to, urbanistikos leidimų, kuriems negali būti taikoma teisminė kontrolė, atveju turėtų būti laikomasi teisėtų lūkesčių ir teisinio saugumo principų ir tokių leidimų turėtojų teisės į nuosavybę apsaugos.
- 56 Tačiau šioje byloje išduotų leidimų, kurie tapo galutiniai, atšaukimas prieštarauja teisinio saugumo principui. Taigi Airija neprivalo jų panaikinti arba atšaukti. *A fortiori*, ji taip pat neprivalo *ex post* atlikti poveikio aplinkai vertinimo, remdamasi atitinkamomis PDAA nuostatomis.

- 57 Be to, Airija tvirtina, kad nuo to momento ji laikėsi įsipareigojimų, kylančių iš 2008 m. liepos 3 d. Sprendimo *Komisija / Airija* (C-215/06, EU:C:2008:380), nes ėmėsi priemonių, kad Derrybrien būtų atliktas neoficialus vertinimas, nenumatytas galiojančiuose teisės aktuose. Ieškinyje detalizuota Airijos ir Komisijos bendradarbiavimo istorija liudija apie Airijos vyriausybės sąžiningumą šiuo klausimu.
- 58 Grįsdama šį argumentą Airija tvirtina, kad Airijos vyriausybė parengė „konceptualų dokumentą“, suderintą su vėjo jėgainių užsakovu. Pagal šį dokumentą, laikydamasis Bendrojo dokumento, užsakovas turėjo parengti aplinkos apsaugos ataskaitą, kuri numatytų galimas švelninančias priemones. Šiame dokumente taip pat numatyta, kad minėta ataskaita yra susijusi su viešomis konsultacijomis.
- 59 Tokio proceso pradėjimas yra pakankamas 2008 m. liepos 3 d. Sprendimo *Komisija / Airija* (C-215/06, EU:C:2008:380) vykdymas, nes, priešingai nei visiško Direktyvos 85/337 perkėlimo, kuris priskiriamas Airijos valdžios institucijų kontrolei, atveju, projekto poveikio aplinkai vertinimui atlikti reikalingas trečiųjų asmenų dalyvavimas.
- 60 Be to, Airija teigia, kad ji bus įvykdžiusi įsipareigojimus vėliausiai tada, kai šioje byloje bus nustatytas galimas posėdis Teisingumo Teisme.
- 61 Be to, procedūros trukmė, kurios reikia tam, kad būtų įgyvendintas vėjo jėgainių poveikio aplinkai vertinimas, susijusi su tuo, kad Komisija nereagavo 2016 m. gruodžio 22 d. gavusi naują „konceptualaus dokumento“ redakciją, skirtą vėjo jėgainių poveikio aplinkai vertinimui parengti. Airijos valdžios institucijos laukė oficialaus šio dokumento patvirtinimo. Bet kuriuo atveju valstybė narė negali būti nubausta už tai, kad užtruko tiek, kiek būtina tinkamoms priemonėms nustatyti (siekiant įvykdyti Teisingumo Teismo sprendimą), arba kad jų nenustatė.
- 62 Per teismo posėdį Airija patvirtino, kad ji nebetina atlikti neoficialaus vėjo jėgainių poveikio aplinkai vertinimo. Kaip matyti iš 2019 m. kovo 29 d. rašto, ji teigia, kad vėjo jėgainių eksploatuotojas sutiko bendradarbiauti, kad pagal PDAA XA dalį būtų pradėta įteisinimo procedūra. Pagal šią procedūrą poveikio aplinkai vertinimas, atitinkantis Direktyvą 85/337, atliekamas nedelsiant.
- 63 Atsakydama į per posėdį Teisingumo Teismo pateiktus klausimus Airija patikslino, kad dar nėra oficialaus susitarimo su vėjo jėgainių eksploatuotoju. Be to, nenuspręsta, ar jis pats prašys pakaitinio leidimo pagal PDAA 177 straipsnį, ar pagal PDAA 177B straipsnį kompetentingos institucijos pačios *ex officio* pradės įteisinimo procedūrą.

Teisingumo Teismo vertinimas

Pirminės pastabos

- 64 Šiame ieškinyje, pateiktame remiantis SESV 260 straipsnio 2 dalimi, Komisija teigia, kad Airija neįvykdė 2008 m. liepos 3 d. Sprendimo *Komisija / Airija* (C-215/06, EU:C:2008:380), kiek tai susiję su antruoju kaltinimu, pateiktu šio sprendimo rezoliucinės dalies 1 punkto antroje įtraukoje. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas nusprendė, jog, nesiėmusi visų priemonių, būtinų užtikrinti, kad prieš išduodant leidimus dėl vėjo jėgainių statybos ir susijusių darbų ir prieš atliekant darbus būtų atliktas projekto poveikio aplinkai vertinimas pagal Direktyvos 85/337 5–10 straipsnius, Airija neįvykdė įsipareigojimų pagal šios direktyvos 2, 4 ir 5–10 straipsnius.

Dėl ieškinio priimtinumų

- 65 Kadangi Airija iš esmės tvirtina, kad Komisija neapibrėžė ieškinio dalyko ir nenustatė priemonių, būtinų 2008 m. liepos 3 d. Sprendimui *Komisija / Airija* (C-215/06, EU:C:2008:380) įvykdyti, kiek tai susiję su jo rezoliucinės dalies 1 punkto antra įtrauka, reikia manyti, kad iš tikrųjų ji kritikuoja šio ieškinio priimtinumą.
- 66 Šiuo klausimu Komisija ieškinyje teigia, kad siekdama įvykdyti 2008 m. liepos 3 d. Sprendimą *Komisija / Airija* (C-215/06, EU:C:2008:380), kiek tai susiję su jo rezoliucinės dalies 1 punkto antra įtrauka, Airija turi panaikinti neteisėtas pasekmes, atsiradusias dėl pareigos atlikti išankstinį vėjo jėgainių poveikio aplinkai vertinimą neįvykdymo, ir dėl to pradėti nagrinėjamo projekto įteisinimo procedūrą. Per ją turi būti atliktas šio projekto poveikio aplinkai vertinimas pagal Direktyvos 85/337 reikalavimus.
- 67 Todėl Airija neteisingai kaltina Komisiją, kad ši neapibrėžė priemonių 2008 m. liepos 3 d. Sprendimui *Komisija / Airija* (C-215/06, EU:C:2008:380) įvykdyti ir dėl šios priežasties nepakankamai nurodė savo ieškinio dalyką.
- 68 Vadinasi, Airijos teiginiai negali turėti įtakos šio ieškinio priimtinumui.

Dėl esmės

- 69 Airija ginčija šio ieškinio pagrįstumą ir tvirtina, kad, išskyrus Direktyvos 85/337 perkėlimą, nėra būtina priimti konkrečių priemonių, kiek tai susiję su vėjo jėgainėmis, ir kad pagal jos vidaus teisę negalima panaikinti šio parko eksploatuotojui išduotų leidimų, kurie tapo galutiniai.
- 70 Tačiau Komisija mano, kad, kaip priminta šio sprendimo 66 punkte, Airija privalo panaikinti neteisėtas pasekmes, atsiradusias dėl konstatuoto įsipareigojimų neįvykdymo, ir per įteisinimo procedūrą atlikti vėjo jėgainių poveikio aplinkai vertinimą pagal šios direktyvos reikalavimus.
- 71 Šiomis aplinkybėmis reikia išnagrinėti valstybei narei tenkančias pareigas tuo atveju, kai dėl projekto buvo išduotas leidimas pažeidžiant Direktyvoje 85/337 nustatytą pareigą atlikti išankstinį jo poveikio aplinkai vertinimą, ypač tuo atveju, kai leidimas nebuvo užginčytas per nacionalinės teisės akte nustatytą terminą ir todėl tapo galutinis nacionalinės teisės sistemoje.
- 72 Šiuo atžvilgiu primintina, kad iš Direktyvos 85/337 2 straipsnio 1 dalies pirmiausia matyti, jog, prieš išduodant leidimą dėl projektų, galinčių daryti reikšmingą poveikį aplinkai, pagal šios direktyvos 4 straipsnį, siejamą su jos I arba II priedais, turi būti atliekamas tokio jų poveikio vertinimas (2004 m. sausio 7 d. Sprendimo *Wells*, C-201/02, EU:C:2004:12, 42 punktas).
- 73 Tokio vertinimo išankstinį pobūdį pateisina būtinybė, kad, priimdama sprendimą, kompetentinga valdžios institucija kuo anksčiau atsižvelgtų į visų techninių planavimo ir sprendimų priėmimo procesų poveikį aplinkai, siekiant nuo pradžių išvengti taršos ar trikdžių, o ne vėliau kovoti su jų padariniais (2008 m. liepos 3 d. Sprendimo *Komisija / Airija*, C-215/06, EU:C:2008:380, 58 punktas ir 2017 m. liepos 26 d. Sprendimo *Comune di Corridonia ir kt.*, C-196/16 ir C-197/16, EU:C:2017:589, 33 punktas).
- 74 Tačiau Direktyvoje 85/337 nėra nuostatų, susijusių su tokios išankstinio vertinimo pareigos neįvykdymo pasekmėmis (šiuo klausimu žr. 2017 m. liepos 26 d. Sprendimo *Comune di Corridonia ir kt.*, C-196/16 ir C-197/16, EU:C:2017:589, 34 punktą).

- 75 Pagal ESS 4 straipsnio 3 dalyje įtvirtintą lojalaus bendradarbiavimo principą valstybės narės turi panaikinti neteisėtas šio Sąjungos teisės pažeidimo pasekmes. Ši pareiga tenka kiekvienam susijusios valstybės narės organui ir, visų pirma, nacionalinės valdžios institucijoms, kurios, neviršydamos savo kompetencijos, privalo imtis visų reikiamų priemonių, kad ištaisytų padėtį dėl poveikio aplinkai vertinimo neatlikimo, pavyzdžiui, panaikinti ar sustabdyti jau išduotą leidimą, kad toks vertinimas būtų atliktas (šiuo klausimu žr. 2004 m. sausio 7 d. Sprendimo *Wells*, C-201/02, EU:C:2004:12, 64 punktą ir 2017 m. liepos 26 d. Sprendimo *Comune di Corridonia ir kt.*, C-196/16 ir C-197/16, EU:C:2017:589, 35 punktą).
- 76 Dėl galimybės *a posteriori* atlikti įteisinimą pažymėtina, kad pagal Direktyvą 85/337 nedraudžiama, kad nacionalinės taisyklės tam tikrais atvejais leistų įteisinti neteisėtas operacijas ar veiksmus pagal Sąjungos teisę, su sąlyga, kad tokia galimybė nesuteikia suinteresuotiesiems asmenims galimybės apeiti Sąjungos taisyklių ar jų netaikyti ir kad ji išlieka išimtinė (2017 m. liepos 26 d. Sprendimo *Comune di Corridonia ir kt.*, C-196/16 ir C-197/16, EU:C:2017:589, 37 ir 38 punktai).
- 77 Atliekant vertinimą pagal tokią įteisinimo procedūrą po to, kai įrenginys pastatytas ir pradėtas eksploatuoti, negalima apsiriboti būsimu jo poveikiu aplinkai – reikia taip pat atsižvelgti į poveikį aplinkai, atsiradusį užbaigus įrenginį (šiuo klausimu žr. 2017 m. liepos 26 d. Sprendimo *Comune di Corridonia ir kt.*, C-196/16 ir C-197/16, EU:C:2017:589, 41 punktą).
- 78 Tačiau pagal Direktyvą 85/337 draudžiamas nacionalinis reglamentavimas, pagal kurį nacionalinės valdžios institucijos gali, net ir nesant įrodytų išimtinių aplinkybių, išduoti leidimą dėl įteisinimo, kurio poveikis toks pats, koks būdingas išankstiniam leidimui, išduotam atlikus poveikio aplinkai vertinimą pagal šios direktyvos 2 straipsnio 1 dalį ir 4 straipsnio 1 ir 2 dalis (šiuo klausimu žr. 2008 m. liepos 3 d. Sprendimo *Komisija / Airija*, C-215/06, EU:C:2008:380, 61 punktą; 2016 m. lapkričio 17 d. Sprendimo *Stadt Wiener Neustadt*, C-348/15, EU:C:2016:882, 37 punktą ir 2017 m. liepos 26 d. Sprendimo *Comune di Corridonia ir kt.*, C-196/16 ir C-197/16, EU:C:2017:589, 39 punktą).
- 79 Minėta direktyva draudžiamas ir teisės aktas, pagal kurį, nereikalaujant įvertinti *a posteriori* ir nesant jokių konkrečių išimtinių aplinkybių, leidžiama laikyti, kad projekto poveikio aplinkai vertinimas buvo atliktas, kai tokį šio projekto poveikį reikėjo įvertinti pagal Direktyvos 85/337 2 straipsnio 1 dalį (šiuo klausimu žr. 2016 m. lapkričio 17 d. Sprendimo *Stadt Wiener Neustadt*, C-348/15, EU:C:2016:882, 38 punktą).
- 80 Be to, Direktyva 85/337 prieštarauja tam, kad projektai, kurių tiesiogiai negalima apskusti dėl to, kad pasibaigė nacionalinėje teisėje nustatytas terminas pareikšti ieškinį, būtų tiesiog laikomi teisiškai patvirtintais, kiek tai susiję su pareiga atlikti poveikio aplinkai vertinimą (2016 m. lapkričio 17 d. Sprendimo *Stadt Wiener Neustadt*, C-348/15, EU:C:2016:882, 43 punktas).
- 81 Šioje byloje neginčijama, kad per 2010 m. liepos mėn. įvykusią teisės aktų reformą Airija savo teisės aktuose įtvirtino projektų, dėl kurių leidimas buvo išduotas pažeidžiant pareigą atlikti poveikio aplinkai vertinimą, įteisinimo procedūrą. Iš Teisingumo Teismo turimos bylos medžiagos matyti, kad šios procedūros tvarka numatyta PDAA XA dalyje, kurios nuostatos buvo priimtos siekiant įvykdyti reikalavimus, išplaukiančius iš 2008 m. liepos 3 d. Sprendimo *Komisija / Airija* (C-215/06, EU:C:2008:380).
- 82 Pagal PDAA XA dalies 177 B straipsnio 1 dalį ir 2 dalies b punktą, kai „Europos Sąjungos Teisingumo Teismo galutiniu sprendimu“ nuspręsta, kad leidimas vykdyti projektą, kurio poveikio aplinkai vertinimas turėjo būti atliktas, pripažįstamas išduotu neteisėtai, kompetentinga institucija įteikia projekto eksploatuotojui rašytinį pranešimą, kuriame nurodo jam pateikti prašymą išduoti pakaitinį leidimą. PDAA XA dalies 177 B straipsnio 2 dalies c punkte pažymima, kad šiuo pranešimu projekto eksploatuotojas įpareigojamas kartu su prašymu pateikti taisomąją poveikio aplinkai deklaraciją.

- 83 PDAA XA dalies 177C straipsnyje tomis pačiomis aplinkybėmis leidžiama projekto, dėl kurio leidimas išduotas pažeidžiant pareigą atlikti išankstinį poveikio aplinkai vertinimą, eksploatuotojui prašyti pradėti įteisinimo procedūrą. Jei jo prašymas tenkinamas, pagal PDAA 177D straipsnio 7 dalies b punktą eksploatuotojas turi pateikti taisomąją poveikio aplinkai deklaraciją.
- 84 Tai reiškia, kad referencinę dieną, kuria reikia remtis vertinant išpareigojimų neįvykdymą pagal SESV 260 straipsnio 2 dalį, t. y. pasibaigus terminui, nustatytam pagal šią nuostatą pateiktame oficialiame pranešime (šiuo klausimu žr. 2012 m. gruodžio 11 d. Sprendimo *Komisija / Ispanija*, C-610/10, EU:C:2012:781, 67 punktą), arba, remiantis šio sprendimo 26 punkte minėtu 2010 m. kovo 22 d. oficialiu pranešimu, 2010 m. gegužės mėnesio pabaigoje vykstant nagrinėjamam leidimų įteisinimui Airija nebuvo atlikusi naujo vėjo jėgainių poveikio aplinkai vertinimo ir taip neatsižvelgė į 2008 m. liepos 3 d. Sprendimą *Komisija / Airija* (C-215/06, EU:C:2008:380), kiek tai susiję su jo rezoliucinės dalies 1 punkto antra įtrauka.
- 85 Tačiau per teismo posėdį Airija nurodė, kad, kiek tai susiję su išduotais leidimais statyti vėjo jėgaines, ji galiausiai negali taikyti įteisinimo procedūros *ex officio*. Iš tiesų, po to, kai ši procedūra buvo pradėta pagal PDAA XA dalies 177B straipsnį, kompetentingos savivaldybės institucijos šiuo atžvilgiu užbaigė šią procedūrą. Nors šios institucijos yra valstybinės institucijos, jos yra nepriklausomos ir dėl to joms netaikoma Airijos vyriausybės kontrolė.
- 86 Be to, Airija tvirtina, kad negali priversti vėjo jėgainių eksploatuotojo prašyti pakaitinio leidimo pagal PDAA XA dalies 177C straipsnį. Aišku, kad šis eksploatuotojas yra dukterinė įmonė, kurios 100 % kapitalo priklauso pusiau valstybiniam ūkio subjektui, kurio 90 % akcijų priklauso Airijai. Tačiau jis yra nepriklausomas, kiek tai susiję su kasdieniu jo veiklos valdymu.
- 87 Airija taip pat teigia, kad teisinio saugumo ir teisėtų lūkesčių apsaugos principai draudžia panaikinti administracinį sprendimą, kaip antai šioje byloje nagrinėjamus leidimus, dėl kurių, pasibaigus ieškinio pareiškimo terminui, tiesioginiai ieškiniai nebegali būti pareikšti ir kurie todėl yra tapę galutiniais.
- 88 Vis dėlto šiuos Airijos argumentus reikia atmesti.
- 89 Visų pirma reikia priminti, kad pagal suformuotą jurisprudenciją valstybė narė negali remtis vidaus teisės nuostatomis, praktika ar padėtimi, kad pateisintų Sąjungos teisėje nustatytų pareigų neįvykdymą (2014 m. gruodžio 2 d. Sprendimo *Komisija / Graikija*, C-378/13, EU:C:2014:2405, 29 punktą ir 2018 m. sausio 24 d. Sprendimo *Komisija / Italija*, C-433/15, EU:C:2018:31, 56 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija). Darytina išvada, kad Airija, siekdama pateisinti išpareigojimų pagal 2008 m. liepos 3 d. Sprendimą *Komisija / Airija* (C-215/06, EU:C:2008:380) neįvykdymą, negali remtis nacionalinėmis nuostatomis, kuriomis apribojama galimybė pradėti įteisinimo procedūrą, kaip antai PDAA XA dalies 177B ir 177C straipsniais, kurias ji įtvirtino savo nacionalinės teisės aktuose būtent tam, kad būtų užtikrintas šio sprendimo vykdymas.
- 90 Bet kuriuo atveju, kiek tai susiję su tariamu šios valstybės narės negalėjimu įpareigoti kompetentingas savivaldybių institucijas pradėti Airijos teisės aktuose numatytą įteisinimo procedūrą, reikia priminti, kad, remiantis šio sprendimo 75 punkte nurodyta jurisprudencija, kiekvienas minėtos valstybės narės organas ir, be kita ko, šios savivaldybių institucijos, įgyvendindamos savo kompetenciją, turi imtis visų būtinų priemonių, kad būtų ištaisyta padėtis dėl neatlikto vėjo jėgainių poveikio aplinkai vertinimo.
- 91 Dėl vėjo jėgainių eksploatuotojo neveikimo ar net dėl to, kad jis atsisakė pradėti įteisinimo procedūrą pagal PDAA XA dalies 177C straipsnį, pakanka nurodyti *mutatis mutandis* šio sprendimo 89 punkte išdėstytus argumentus, nes šį eksploatuotoją kontroliuoja Airija. Taigi, minėtas eksploatuotojas turi būti priskiriamas šiai valstybei narei, kuriai, kaip teisingai teigia Komisija, privaloma vykdyti Europos Sąjungos direktyvose numatytas pareigas (2007 m. birželio 14 d. Sprendimo *Medipac-Kazantzidis*, C-6/05, EU:C:2007:337, 43 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).

- 92 Dėl Airijos argumento, kad pagal teisinio saugumo ir teisėtų lūkesčių apsaugos principus draudžiama panaikinti vėjo jėginių eksploatuotojui neteisėtai išduotus leidimus, reikia priminti, pirma, kad procedūra dėl įsipareigojimų neįvykdymo grindžiama objektyvia išvada, jog valstybė narė neįvykdė įsipareigojimų pagal Sutartį arba antrinės teisės aktą, ir, antra, nors neteisėtas teisės aktas turi būti atšauktas per protingą terminą ir turi būti atsižvelgta į tai, kiek suinteresuotasis asmuo galėjo pasitikėti šio akto teisėtumu, vis dėlto toks atšaukimas iš esmės leidžiamas (2006 m. gegužės 4 d. Sprendimo *Komisija / Jungtinė Karalystė*, C-508/03, EU:C:2006:287, 67 ir 68 punktai).
- 93 Taigi valstybė narė negali remtis susijusio operatoriaus teisiniu saugumu ir teisėtais lūkesčiais dėl įgytų teisių, kad pasipriešintų pasekmėms, išplaukiančioms iš objektyvaus pripažinimo, kad ji neįvykdė įsipareigojimų tam tikrų projektų poveikio aplinkai vertinimo srityje pagal Direktyvą 85/337 (šiuo klausimu žr. 2006 m. gegužės 4 d. Sprendimo *Komisija / Jungtinė Karalystė*, C-508/03, EU:C:2006:287, 69 punktą).
- 94 Bet kuriuo atveju Airija tik tvirtina, kad, pasibaigus dviejų mėnesių terminui arba atitinkamai aštuonių savaitių terminui, nustatytam PDAA, dėl nagrinėjamų leidimų nebegalėjo būti pareikštas tiesioginis ieškinys, o nacionalinės institucijos nebegalėjo jų kvestionuoti.
- 95 Tačiau pateikdama šiuos argumentus Airija neatsižvelgia į šio sprendimo 80 punkte primintą Teisingumo Teismo jurisprudenciją, pagal kurią projektai, dėl kurių leidimų negali būti pareikštas tiesioginis ieškinys, nes pasibaigė nacionalinės teisės aktuose numatytas ieškinio pareiškimo terminas, negali būti paprasčiausiai laikomi tokiais, dėl kurių išduotas leidimas, atsižvelgiant į pareigą atlikti poveikio aplinkai vertinimą.
- 96 Be to, reikia pažymėti, kad nors iš tiesų negalima atmesti galimybes, jog dėl vertinimo, kuris po to, kai įrenginys pastatytas ir pradėtas eksploatuoti, atliktas siekiant ištaisyti poveikio aplinkai vertinimo neatlikimą prieš išduodant leidimus, tokie leidimai gali būti atšaukti arba pakeisti, ši išvada neturi įtakos galimai ūkio subjekto, kuris veikė pagal valstybės narės teisės aktus, prieštaraujančius Sąjungos teisei, galimybei pagal nacionalinės teisės aktus pateikti šiai valstybei prašymą atlyginti žalą, patirtą dėl minėtos valstybės veiksmų ir neveikimo.
- 97 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, reikia konstatuoti, kad, nesiėmusi visų būtinų priemonių 2008 m. liepos 3 d. Sprendimui *Komisija / Airija* (C-215/06, EU:C:2008:380) įvykdyti, Airija neįvykdė įsipareigojimų pagal SESV 260 straipsnio 1 dalį.

Dėl piniginių sankcijų

Šalių argumentai

- 98 Manydama, kad Airija vis dar neįvykdė 2008 m. liepos 3 d. Sprendimo *Komisija / Airija* (C-215/06, EU:C:2008:380), Komisija prašo iš šios valstybės narės priteisti vienkartinę 1 343,20 EUR sumą, padaugintą iš dienų, skaičiuojamų nuo šio sprendimo priėmimo datos iki datos, kurią Airija įvykdys minėtą sprendimą, arba iki šioje byloje priimto sprendimo priėmimo dienos, jei ši data yra ankstesnė už 2008 m. liepos 3 d. Sprendimo *Komisija / Airija* (C-215/06, EU:C:2008:380) įvykdymo datą, skaičiaus, atsižvelgiant į tai, kad mažiausia vienkartinė suma turi būti 1 685 000 EUR.
- 99 Ji taip pat prašo priteisti iš Airijos sumokėti 12 264 EUR dydžio periodinę baudą už kiekvieną dieną, skaičiuojamą nuo sprendimo šioje byloje priėmimo dienos iki dienos, kai Airija įvykdys 2008 m. liepos 3 d. Sprendimą *Komisija / Airija* (C-215/06, EU:C:2008:380).

- 100 Nurodydama 2005 m. gruodžio 12 d. Pranešimą SEC(2005) 1658 „[SESV 260] straipsnio įgyvendinimas“, atnaujintą 2017 m. gruodžio 15 d. Pranešimu „Duomenų, naudojamų apskaičiuojant vienkartinės sumas ir periodines baudas, kurias Komisija siūlo [Teisingumo Teismui] vykstant procedūrai dėl pažeidimo, atnaujinimas“ (OL C 431, 2017, p. 3), Komisija siūlo, kad periodinė bauda už kiekvieną dieną būtų skaičiuojama standartinę fiksuoto dydžio 700 EUR sumą dauginant iš sunkumo koeficiento 2 skalėje nuo 1 iki 20 ir iš trukmės koeficiento 3, kuris yra didžiausias koeficientas. Gautas rezultatas dauginamas iš kintamojo „n“, kuris Airijoje yra 2,92. Dėl vienkartinės sumos apskaičiavimo pažymėtina, kad standartinė fiksuoto dydžio suma, kuri lygi 230 EUR per dieną, turi būti dauginama iš sunkumo koeficiento 2 ir kintamojo „n“, kuris lygus 2,92. Gautas rezultatas turi būti dauginamas iš dienų, per kurias įsipareigojimų nevykdymas tęsėsi, skaičiaus.
- 101 Kiek tai susiję su įsipareigojimų neįvykdymo sunkumu, Komisija mano, kad reikia atsižvelgti į poveikio aplinkai vertinimo tikslus, kaip numatyta Direktyvoje 85/337, į 2008 m. liepos 3 d. Sprendimo *Komisija / Airija* (C-215/06, EU:C:2008:380) 102 ir 104 punktuose Teisingumo Teismo nustatytas faktines aplinkybes ir į su vėjo jėgainių statyba susijusią žemės nuošliaužą, padariusią esminę žalę aplinkai.
- 102 Be to, Komisija mano, kad Teisingumo Teisme nagrinėjamos bylos rodo, jog Airija jau kelis kartus pažeidė Direktyvą 85/337. Nors ši valstybė narė per tą laiką perkėlė šią direktyvą, vis dėlto, Komisijos nuomone, ji nepadarė jokios pažangos, kad būtų pašalintas jau ypač ilgai trunkantis įsipareigojimų nevykdymas.
- 103 Dėl pažeidimo trukmės Komisija pabrėžia, kad įteisinimo priemonių priėmimas išimtinai priskirtinas Airijos kompetencijai ir nepriklauso nuo Komisijos nuomonės. Airija turėjo imtis tokių priemonių kuo greičiau.
- 104 Airija mano, kad šioje byloje ji jau yra įvykdžiusi 2008 m. liepos 3 d. Sprendimą *Komisija / Airija* (C-215/06, EU:C:2008:380), nes ėmėsi kontrolės priemonių ir priėmė „konceptualų dokumentą“, kuriame numatytas eksploatuotojo atliekamas vėjo jėgainių poveikio aplinkai vertinimas.
- 105 Tai, kad tam tikras laiko tarpas buvo būtinas rengiant šį dokumentą, nelaikytina įsipareigojimų neįvykdymu, nes bendravimas su Komisija buvo būtinas siekiant nustatyti minėto dokumento turinį.
- 106 Be to, Komisijos ieškinyje nenurodyta, kokių priemonių reikia imtis, kad būtų įvykdytas 2008 m. liepos 3 d. Sprendimas *Komisija / Airija* (C-215/06, EU:C:2008:380), kiek tai susiję su jo rezoliucinės dalies 1 punkto antra įtrauka. Tačiau periodinės baudos nustatymo tikslas kaip tik ir yra šio sprendimo įvykdymas.
- 107 Bet kuriuo atveju dėl šio sprendimo 53 punkte nurodytos priežasties aplinkybės šioje byloje skiriasi nuo aplinkybių, dėl kurių buvo priimtas 2017 m. liepos 26 d. Sprendimas *Comune di Corridonia ir kt.* (C-196/16 ir C-197/16, EU:C:2017:589) ir 2018 m. vasario 28 d. Sprendimas *Comune di Castelbellino* (C-117/17, EU:C:2018:129). Jei Teisingumo Teismas vis dėlto manytų, kad šie sprendimai patvirtina Komisijos argumentus, jie lemtų neatsižvelgimą į jurisprudenciją šioje srityje. Todėl negalima skirti jokios sankcijos už galimą pažeidimą, padarytą iki 2017 m. liepos mėn.
- 108 Be to, Airija primena, kad Komisijos pranešimai nėra privalomi Teisingumo Teismui ir kad ji privalo nustatyti tinkamą ir proporcingą sankciją. Ši byla yra vienintelė ir neįprasta, ir Teisingumo Teismas turėtų į tai atsižvelgti nustatydamas pinigines sankcijas dydį.
- 109 Dėl pažeidimo sunkumo Airija mano, kad minimalus koeficientas turi būti taikomas, be kita ko, atsižvelgiant į visišką Direktyvos 85/337 perkėlimą, į Airijos sąžiningumą ir į šios bylos faktinius bei teisinius sunkumus. Taip pat reikia atsižvelgti į Airijos pažangą, kiek tai susiję su jos įsipareigojimų vykdymu, ir į tai, kad neįrodyta, jog žemių nuošliauža Derrybrien susijusi su vėjo jėgainių statyba. Be

to, Airija konstruktyviai bendradarbiavo su Komisija ir parodė, kad yra pasiruošusi išspręsti nagrinėjamas problemas. Laikotarpį nuo 2016 m. gruodžio mėn. iki 2017 m. spalio mėn. lėmė paprasčiausias nesusipratimas tarp Airijos ir Komisijos; jis nerodo, kad trūksta bendradarbiavimo.

- 110 Atsižvelgiant į šios bylos ypatumus ir sunkumus kuriant įteisinimo mechanizmą, atitinkantį teisinio saugumo ir teisėtų lūkesčių apsaugos principus, netinkama taikyti trukmės koeficientą.

Teisingumo Teismo vertinimas

- 111 Visų pirma reikia priminti, kad Teisingumo Teismas kiekvienoje byloje remdamasis nagrinėjamos bylos aplinkybėmis ir atsižvelgdamas į pakankamą, kaip jis mano, įtikinamumo ir atgrasymo laipsnį turi nustatyti tinkamas pinigines sankcijas, kad, be kita ko, būtų užkirstas kelias pakartoti analogiškus Sąjungos teisės pažeidimus (2018 m. lapkričio 14 d. Sprendimo *Komisija / Graikija*, C-93/17, EU:C:2018:903, 107 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).

Dėl vienkartinės sumos

- 112 Visų pirma primintina, kad Teisingumo Teismas, naudodamasis diskrecija, kuri jam suteikta šioje srityje, turi teisę nustatyti ir periodinę baudą, ir vienkartinę sumą (2018 m. lapkričio 14 d. Sprendimo *Komisija / Graikija*, C-93/17, EU:C:2018:903, 153 punktą).
- 113 Įpareigojimas sumokėti vienkartinę sumą ir šios sumos galimo dydžio nustatymas kiekvienu atskiru atveju turi priklausyti nuo visų svarbių veiksnių, susijusių ir su konstatuoto pažeidimo ypatybėmis, ir su suinteresuotosios valstybės narės, prieš kurią pradėta procedūra pagal SESV 260 straipsnį, elgesiu. Šiuo klausimu Teisingumo Teismui suteikta didelė diskrecija nuspręsti, ar reikia skirti tokią sankciją, ir prireikus nustatyti jos dydį (2018 m. lapkričio 14 d. Sprendimo *Komisija / Graikija*, C-93/17, EU:C:2018:903, 154 punktą).
- 114 Be to, naudodamasis savo diskrecija Teisingumo Teismas turi nustatyti šią vienkartinę sumą taip, kad, pirma, ji atitiktų aplinkybes ir, antra, būtų proporcinga padarytam pažeidimui. Tarp šiuo klausimu svarbių veiksnių yra konstatuoto pažeidimo sunkumas, jo trukmė paskelbus sprendimą, kuriuo jis konstatuotas, ir atitinkamos valstybės narės mokumas (2014 m. gruodžio 2 d. Sprendimo *Komisija / Italija*, C-196/13, EU:C:2014:2407, 117 ir 118 punktai ir 2018 m. lapkričio 14 d. Sprendimo *Komisija / Graikija*, C-93/17, EU:C:2018:903, 156, 157 ir 158 punktai).
- 115 Pirma, dėl pažeidimo sunkumo reikia priminti, kad aplinkos apsaugos tikslas yra vienas iš pagrindinių Sąjungos tikslų, taikomas daugelyje sričių (šiuo klausimu žr. 2012 m. vasario 28 d. Sprendimo *Inter-Environnement Wallonie ir Terre wallonne*, C-41/11, EU:C:2012:103, 57 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 116 Direktyvoje 85/337 numatytas poveikio aplinkai vertinimas yra vienas iš pagrindinių aplinkos apsaugos mechanizmų, nes leidžia, kaip buvo priminta šio sprendimo 73 punkte, nuo pat pradžių išvengti taršos arba kenksmingumo, o ne vėliau kovoti su jų pasekmėmis.
- 117 Kaip matyti iš šio sprendimo 75 punkte nurodytos jurisprudencijos, pažeidus pareigą atlikti poveikio aplinkai vertinimą, pagal Sąjungos teisę reikalaujama, kad valstybės narės bent jau pašalintų dėl to kilusias neteisėtas pasekmes (šiuo klausimu žr. 2017 m. liepos 26 d. Sprendimo *Comune di Corridonia ir kt.*, C-196/16 ir C-197/16, EU:C:2017:589, 35 punktą).

- 118 Kaip matyti iš šio sprendimo 23–36 punktų, po to, kai 2008 m. liepos 3 d. Sprendime *Komisija / Airija* (C-215/06, EU:C:2008:380) buvo konstatuotas įsipareigojimų neįvykdymas, kurį sudaro pareigos atlikti poveikio aplinkai vertinimą prieš išduodant leidimą ir pradėdant statyti vėjo jėgaines pažeidimas, praėjo daugiau kaip vienuolika metų, o Airija nesiėmė būtinų priemonių šiam sprendimui įvykdyti, kiek tai susiję su jo rezoliucinės dalies 1 punkto antra įtrauka.
- 119 Tiesa, 2010 m. liepos mėn. Airija priėmė PDAA, kurio XA dalyje numatyta projektų, dėl kurių leidimas išduotas pažeidžiant pareigą atlikti poveikio aplinkai vertinimą, įteisinimo procedūra. Tačiau po šiek tiek daugiau nei dvejų metų ši valstybė narė informavo Komisiją, kad netaiko įteisinimo procedūros, nors nuo 2009 m. balandžio mėn. ji tvirtino priešingai. Tačiau Airija pasiūlė taikyti neoficialų vertinimą, kuris neturi jokio teisinio pagrindo. 2019 m. kovo 29 d. raštu, taigi likus dviem dienoms iki Teisingumo Teismo posėdžio šioje byloje, Airija dar kartą pakeitė savo poziciją ir nuo šiol teigia, kad vėjo jėgainių eksploatuotojas prašo taikyti PDAA XA dalyje numatytą įteisinimo procedūrą. Tačiau per teismo posėdį Airija negalėjo nurodyti, ar šią procedūrą pradėjo kompetentingos valdžios institucijos savo iniciatyva pagal PDAA XA dalies 177B straipsnį, ar ji buvo pradėta minėto eksploatuotojo iniciatyva pagal PDAA XA dalies 117C straipsnį. Be to, ji negalėjo nurodyti šios procedūros pradžios datos. Iki šiol šiuo klausimu Teisingumo Teismas negavo jokios kitos informacijos.
- 120 Reikia konstatuoti, kad šiomis aplinkybėmis Airijos elgesys rodo, jog ši valstybė elgėsi nesilaikydama lojalaus bendradarbiavimo pareigos, kad nutrauktų pažeidimą, konstatuotą 2008 m. liepos 3 d. Sprendimo *Komisija / Airija* (C-215/06, EU:C:2008:380) rezoliucinės dalies 1 punkto antroje įtraukoje, o tai yra sunkinanti aplinkybė.
- 121 Kadangi šis sprendimas dar neįvykdytas, Teisingumo Teismas gali tik konstatuoti itin ilgai trunkantį pažeidimą, kuris, be kita ko, atsižvelgiant į pirmiau nurodytą Direktyvos 85/337 tikslą apsaugoti aplinką, yra neabejotinai sunkus (pagal analogiją žr. 2018 m. vasario 22 d. Sprendimo *Komisija / Graikija*, C-328/16, EU:C:2018:98, 94 punktą).
- 122 Antra, kalbant apie pažeidimo trukmę, reikia priminti, jog ši pažeidimo trukmė turi būti įvertinta atsižvelgiant į momentą, kai Teisingumo Teismas vertina faktines aplinkybes, o ne į momentą, kai Komisija kreipėsi į Teisingumo Teismą. Nagrinėjamu atveju pažeidimo trukmė, t. y. daugiau nei vienuolika metų, skaičiuojama nuo 2008 m. liepos 3 d. Sprendimo *Komisija / Airija* (C-215/06, EU:C:2008:380) paskelbimo datos, laikytina ilga (pagal analogiją žr. 2018 m. vasario 22 d. Sprendimo *Komisija / Graikija*, C-328/16, EU:C:2018:98, 99 punktą).
- 123 Iš tikrųjų, nors SESV 260 straipsnio 1 dalyje nenurodytas sprendimo įvykdymo terminas, vadovaujantis suformuota jurisprudencija, siekiant nedelsiant ir vienodai taikyti Sąjungos teisę, reikalaujama, kad toks vykdymas būtų pradėtas nedelsiant ir užbaigtas kuo greičiau (2018 m. vasario 22 d. Sprendimo *Komisija / Graikija*, C-328/16, EU:C:2018:98, 100 punktas).
- 124 Trečia, kiek tai susiję su atitinkamos valstybės narės mokumu, iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, kad reikia atsižvelgti į šios valstybės narės naujausius bendrojo vidaus produkto (BVP) pokyčius Teisingumo Teisme atliekamo faktinių aplinkybių nagrinėjimo dieną (2018 m. vasario 22 d. Sprendimo *Komisija / Graikija*, C-328/16, EU:C:2018:98, 101 punktas).
- 125 Atsižvelgiant į visas šios bylos aplinkybes, reikia konstatuoti, kad veiksmingai analogiškų Sąjungos teisės pažeidimų kartojimosi prevencijai ateityje gali prireikti nustatyti 5 000 000 EUR dydžio vienkartinę sumą.
- 126 Taigi reikia įpareigoti Airiją sumokėti Komisijai 5 000 000 EUR vienkartinę sumą.

Dėl periodinės baudos

- 127 Pagal suformuotą jurisprudenciją periodinės baudos skyrimas iš esmės pateisinamas tik tiek, kiek tęsiasi iš ankstesnio sprendimo neįvykdymo kilęs pažeidimas, kol Teisingumo Teismas išnagrinės faktines aplinkybes (2018 m. lapkričio 14 d. Sprendimo *Komisija / Graikija*, C-93/17, EU:C:2018:903, 108 punktas ir nurodyta jurisprudencija).
- 128 Šiuo atveju neginčijama, kad, kaip buvo nurodyta šio sprendimo 118 ir 119 punktuose, Airija vis dar neatliko vėjo jėgainių poveikio aplinkai vertinimo per nagrinėjamų leidimų, išduotų pažeidžiant Direktyvoje 85/337 nustatytą pareigą atlikti išankstinį poveikio aplinkai vertinimą, įteisinimo procedūrą. Tuo metu, kai Teisingumo Teismas nagrinėja faktines aplinkybes, jis neturi jokios informacijos, kuri liudija apie galimą šios situacijos pasikeitimą.
- 129 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, reikia konstatuoti, jog įsipareigojimų neįvykdymas, kuriuo kaltinama Airija, vis dar trunka Teisingumo Teismui nagrinėjant šios bylos faktines aplinkybes.
- 130 Tokiomis aplinkybėmis priteisti iš Airijos periodinę baudą yra tinkama finansinė priemonė, padėsianti paskatinti šią valstybę narę imtis veiksmų, būtinų siekiant nutraukti konstatuotą įsipareigojimų nevykdymą ir užtikrinti visišką 2008 m. liepos 3 d. Sprendimo *Komisija / Airija* (C-215/06, EU:C:2008:380) įvykdymą.
- 131 Kalbant apie baudos dydžio apskaičiavimą, iš suformuotos jurisprudencijos matyti, kad ji turi būti nustatyta atsižvelgiant į įtikinimo laipsnį, būtiną tam, kad valstybė narė, neįvykdžiusi sprendimo dėl įsipareigojimų neįvykdymo, pakeistų savo elgesį ir nutrauktų pažeidimą, kurio padarymu yra kaltinama. Naudodamasis savo diskrecija šioje srityje Teisingumo Teismas turi nustatyti tokį periodinės baudos dydį, kad ši bauda, pirma, atitiktų aplinkybes ir, antra, būtų proporcinga nustatytam įsipareigojimų neįvykdymui ir atitinkamos valstybės narės mokumui (2018 m. lapkričio 14 d. Sprendimo *Komisija / Graikija*, C-93/17, EU:C:2018:903, 117 ir 118 punktai).
- 132 Komisijos pasiūlymai dėl periodinės baudos dydžio negali įpareigoti Teisingumo Teismo ir nelaikytini naudingomis gairėmis. Teisingumo Teismas turi laisvai nustatyti tokį baudos dydį ir formą, kokius jis mano esant tinkamus paskatinti susijusią valstybę narę nutraukti pagal Sąjungos teisę jai tenkančių įsipareigojimų nevykdymą (šiuo klausimu žr. 2018 m. lapkričio 14 d. Sprendimo *Komisija / Graikija*, C-93/17, EU:C:2018:903, 119 punktą).
- 133 Apskaičiuojant periodinės baudos dydį pagrindiniai kriterijai, į kuriuos reikia atsižvelgti, siekiant užtikrinti šios baudos priverstinį pobūdį, kad Sąjungos teisė būtų taikoma vienodai ir veiksmingai, iš principo yra pažeidimo sunkumas, jo trukmė ir atitinkamos valstybės narės mokumas. Taikant šiuos kriterijus reikia pirmiausia atsižvelgti į nevykdymo pasekmes privatiems ir viešiesiems interesams ir į atitinkamos valstybės narės įsipareigojimų įvykdymo skubą (2018 m. lapkričio 14 d. Sprendimo *Komisija / Graikija*, C-93/17, EU:C:2018:903, 120 punktas).
- 134 Šioje byloje, atsižvelgdamas į visas teises ir faktines aplinkybes, kuriomis remiantis buvo konstatuotas įsipareigojimų neįvykdymas, ir į šio sprendimo 115–124 punktuose išdėstytus argumentus, Teisingumo Teismas mano, kad tinkama skirti 15 000 EUR dydžio periodinę baudą už kiekvieną dieną.
- 135 Taigi iš Airijos reikia priteisti sumokėti Komisijai 15 000 EUR periodinę baudą už kiekvieną vėlavimo imtis priemonių, būtinų 2008 m. liepos 3 d. Sprendimui *Komisija / Airija* (C-215/06, EU:C:2008:380) įvykdyti, dieną, skaičiuojamą nuo šio sprendimo paskelbimo dienos iki visiško to sprendimo įvykdymo.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

¹³⁶ Pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 138 straipsnio 1 dalį pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti išlaidas, jei laimėjusi šalis to reikalavo. Kadangi Komisija reikalavo priteisti bylinėjimosi išlaidas iš Airijos ir Airija pralaimėjo bylą, iš jos priteisiamos bylinėjimosi išlaidos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendžia:

- 1. Nesiėmusi visų priemonių, būtinų 2008 m. liepos 3 d. Sprendimui *Komisija / Airija* (C-215/06, EU:C:2008:380) įvykdyti, Airija neįvykdė įsipareigojimų pagal SESV 260 straipsnio 1 dalį.**
- 2. Airija įpareigojama sumokėti Europos Komisijai 5 000 000 EUR vienkartinę baudą.**
- 3. Airija įpareigojama sumokėti Europos Komisijai 15 000 EUR periodinę baudą už kiekvieną dieną, skaičiuojamą nuo šio sprendimo priėmimo dienos iki 2008 m. liepos 3 d. Sprendimo *Komisija / Airija* (C-215/06, EU:C:2008:380) įvykdymo dienos.**
- 4. Airija padengia bylinėjimosi išlaidas.**

Parašai.